

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

**Навчально-науковий інститут
педагогіки і психології**

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально- наукового
інституту педагогіки і психології
проф. _____

Світлана КОНДРАТЮК
«28» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія впливу

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 053Психологія

Освітньо-професійна програма Практична психологія першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти

денної та заочної форми навчання

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією

НН інституту педагогіки і психології
«28» серпня 2024 р.

Голова: _____ Юлія БОНДАРЕНКО
д. пед. наук, професор

Суми - 2024

Розробники:

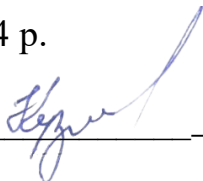
1. Єрмакова Н.О., кандидат психол. наук, доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма дисципліни затверджена на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

д. психол. н., професор _____

Світлана КУЗІКОВА

«28» серпня 2024 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 4	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Вибіркова	
		Рік підготовки	
		2-й	2-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		3-й	3-й
		Лекції	
		20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
	72 год.	108 год.	
	Консультації:		
год.			
2 год.	2 год.		
Вид контролю:			
<u>залік</u>			

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів базових засад загального наукового розуміння психологічних закономірностей впливу, поглибленого розуміння механізмів взаємовпливів у взаємодії з іншими людьми; формування у студентів адекватного уявлення про специфіку предмета цього навчального курсу та можливості практичного застосування знань з психології впливу у повсякденному житті; розумінню ключових понять і проблем цієї дисципліни, а також застосуванню психологічних знань для аналізу та пізнання власної особистості, удосконалення своєї поведінки та спілкування; розкрити взаємозв'язок психології впливу з іншими науками, які впливають на її досягнення в процесі її розвитку; вдосконалити здатність розуміти з наукової точки зору події, що відбуваються в нашому світі.

Вивчення даного курсу сприятиме формуванню у студентів системи понять практичної психології, надасть можливість сформулювати загальне уявлення про вплив, що сприятиме розвитку професійно значущих якостей майбутніх психологів.

Завдання курсу:

- **методичні:** навчити студентів сучасному науковому розумінню й правильній оцінці теоретичних знань та практичних підходів психології впливу; ознайомлення з алгоритмом дій, основними процедурами та техніками роботи практичного психолога під час здійснення психологічного впливу; набуття навичок використання ефективних психологічних технік й технологій різних методів психологічного впливу у практичній діяльності;

- **пізнавальні:** засвоєння студентами категоріального апарату психології впливу; ознайомлення з структурою, змістом, основними механізмами психологічних впливів; усвідомлення основних чинників, що сприяють здійсненню психологічного впливу, зокрема, особистісних чинників психологічного впливу (харизмою й привабливістю); розуміння основних видів психологічного впливу та моделей його вчинення; опанування правил та умов ефективності різних методів психологічного впливу;

- **практичні:** набуття студентами умінь і навичок здійснення ефективного психологічного впливу: опрацювання загального алгоритму дій; вивчення основних процедур та технік ефективної міжособистісної взаємодії; засвоєння загальних принципів та відпрацювання ефективних заходів подолання негативного психологічного впливу; засвоєння прийомів захисту від психологічного впливу; формування у студентів особистісних якостей,

необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків в майбутній професійній діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Оскільки предметом вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів базових засад загального наукового розуміння психологічних закономірностей впливу, розвиток їх професійної мотивації та формування професійно значущих якостей, курс «Психологія впливу» ґрунтується на знанні таких попередньо вивчених курсів, як «Психологія», «Загальна психологія», «Практикум з психології», «Диференційна психологія».

3. Результати навчання за дисципліною

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН 1. Використовувати теоретичні знання з психології впливу для оцінки життєвих ситуацій, а також – виявлення явних і прихованих мотивів поведінки інших людей.

РН2. Враховувати особливості різних методів психологічного впливу в процесі практичної діяльності психолога.

РН 3. Самостійно обирати та застосовувати ефективні тактики, методи та механізми впливу.

РН 4. Розрізняти прояви психологічних впливів в різних життєвих ситуаціях та уникати їх негативних наслідків у власній практичній діяльності.

РН 5. Володіти навичками самоаналізу, усвідомлювати власні маніпулятивні стратегії.

РН 6. Обґрунтовувати використання того чи іншого методу психологічного впливу у психотерапевтичних та корекційних заходах з позицій врахування вікових та індивідуальних відмінностей особистості.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Студент має глибокі, міцні і системні знання з усього теоретико-практичного курсу, може чітко сформулювати основні напрямки курсу, використовуючи професійну термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми навчальної дисципліни, її мету та завдання. Студент самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань, вміє застосовувати здобуті знання у практичній діяльності. Усі передбачені програмою навчання навчальні завдання студентом виконані

	раціонально і аргументовано, якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до максимального.
82-89	Студент має міцні ґрунтовні знання з навчальної дисципліни, вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, формулює висновки, але допускає незначні огріхи у порівняннях, застосуванні теоретичних знань на практиці. Студент має стійкі навички виконання практичного завдання, але може допустити неточності при їх виконанні. Усі передбачені програмою навчання навчальні завдання студентом виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального.
74-81	Студент повністю опанував програмний матеріал, має сформовані практичні навички аналізу проблем впливу, але не може вийти за межі теми та заданих прикладів, не поєднує надану інформацію з іншими психологічними знаннями та навичками. При застосуванні знань на практиці, узагальненні і систематизації навчальної інформації, студент допускає огріхи у порівняннях, формулюванні висновків. Практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані на вищому за середній, деякі – на високому рівні. Всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі з виконаних завдань можуть містити помилки.
64-73	Студент опанував основні теми курсу, знає основні поняття навчального матеріалу, відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, має уявлення про предмет психології впливу, володіє основними поняттями тем, передбачених програмою курсу, але його знання мають загальний, подекуди – поверховий характер, іноді не підкріплені практичними прикладами. Пробіли у знаннях не носять істотного характеру, практичні навички роботи з засвоєним матеріалом в основному сформовані. Замість чіткого термінологічного визначення студент може теоретичний матеріал пояснювати на побутовому рівні та обмеженому життєвому досвіді. Має недоліки в застосуванні практичних вмінь. Студент має елементарні, нестійкі навички виконання завдання, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань ним виконано, деякі види завдань виконані з помилками.
60-63	Студент засвоїв основні теми навчального курсу на поверховому рівні, відтворення навчального матеріалу можливе лише на рівні запам'ятовування. Орієнтується в основних поняттях дисципліни, однак допускає суттєві

	помилки. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Планує та виконує частину практичних завдань за допомогою викладача. Багато навчальних завдань, що передбачені програмою навчання, не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Студент має фрагментарні знання за обсягом менше половини навчального матеріалу. Не володіє термінологією, понятійний апарат не сформований. Не спроможний викласти програмний матеріал. Словниковий запас професійних понять не дає змогу оформити ідею. Відсутні сформовані вміння та навички. Виконує лише елементи практичного завдання, потребує постійної допомоги викладача. При додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною.
1-34	Студент не засвоїв програмового матеріалу, під час відповіді допускаються суттєві помилки; відсутні сформовані вміння та навички; виконує лише елементи практичного завдання, потребує постійної допомоги викладача. Всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призводить до будь-якого значимого підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 - 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточний контроль								МК	Разо м	Сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8			
Поточний контроль								20	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5			
Контроль самостійної роботи									40	
5	5	5	5	5	5	5	5			

Т 1, 2, 3 ... 8 – теми розділів

Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол №10 від 27 квітня 2020 року), затвердженого наказом №178 від 27 квітня 2020 року при оцінюванні результатів навчання з дисципліни можливо перезарахування балів за результатами неформальної та/або інформальної фахової активності студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей, участь в конкурсах студентських робіт, олімпіадах, тощо) що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній дисципліні.

Політика дисципліни

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності [[Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка](#)].

Окреслимо його основні складові.

Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.

Надавати для оцінювання лише результати власної роботи.

Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/ покращити результати інших студентів.

Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Академічна доброчесність

У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти робота оцінюється на мінімальний бал.

5. Засоби діагностики результатів навчання.

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015); Положення «Порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у Сумському державному педагогічному університеті ім. А. С. Макаренка» (протокол №11 від 25.05.2020).

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до практичного заняття, рівень засвоєння знань з конкретної теми предмету «Первинна психологічна допомога». Для поточного контролю використовуються наступні форми перевірки засвоєних знань: усні опитування; обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних індивідуальних практичних завдань (розроблення презентацій) та завдань самостійної роботи; самооцінювання-рефлексія; понятійний контроль; групова дискусія; аналіз та вирішення професійно-зорієнтованих практичних завдань та кейсів.

Семестровий контроль – залік.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Методологічні та теоретичні основи психології впливу

Тема 1. Загальна характеристика психологічного впливу.

Поняття психологічного впливу. Психологічний вплив як феномен. Принципи здійснення психологічного впливу. Вплив в контексті спілкування. «Суб'єкт - суб'єктний» і «суб'єкт - об'єктний» характер впливу. Поняття суб'єкта впливу і об'єкта впливу. Опір об'єкта впливу. Зворотній зв'язок у взаємодії. Підстави класифікації психологічного впливу (види впливу). Технологія психологічного впливу. Класифікація методів психологічного впливу. Прийоми впливу. Засоби психологічного впливу. Вплив за допомогою стимулювання сенсорної системи об'єкта. Мовні засоби впливу. Невербальні компоненти комунікації як засіб психологічного впливу. Характеристика параметрів впливу: навмисний і ненавмисний; прямий і непрямий; безпосередній і опосередкований; явний і прихований; короткочасний і довгостроковий. Основні механізми впливу (переконання, навіювання, зараження, наслідування). Огляд наукових концепцій соціально-психологічного впливу

Тема 2. Феномен впливу у міжособистісній взаємодії.

Основні механізми міжособистісного сприймання (перцепції): ідентифікація, емпатія, стереотипізація, рефлексія, каузальна атрибуція. Ефекти, що впливають на успішність міжособистісного сприймання (ефект первинності, ефект новизни, ефект першого враження (установки), ефект ореолу, ефект надуманої згоди, стратегія когнітивного скнарництва (Е.Аронсон).

Чотири напрямки, за якими може класифікуватися міжособистісний вплив: вплив однієї людини на іншу; вплив багатьох людей на одного індивіда, вплив однієї людини на багатьох та вплив багатьох на багатьох. Вплив однієї людини на іншу: теорія обміну (Келлі, Тібот). Принципи реципрокності (взаємності) та «віддати та отримати». Феномени «нога у дверях» та «дверима у лоб» (Р. Чалдіні) як форми маніпуляції, що ґрунтується на почутті соціальної заборгованості. Ефект очевидця; некеровані правилами обміну стосунки (Кларк, Мілз): безкорисливий альтруїзм (донорство, благодійництво тощо). Просторова близькість та фізична привабливість як фактори, що викликають атракцію (потяг однієї людини до іншої). Вплив багатьох людей на одного індивіда: соціальна фасилітація, соціальна інгібіція, конформність, підпорядкування. Форми та особливості їх прояву. Експерименти С. Аша, С. Мілграма, Ф. Зімбардо. Фундаментальна помилка атрибуції. Вплив однієї людини на багатьох: лідерство; керівництво. Харизматичність як риса, притаманна лідерам. Роль особистості і ситуації у ході впливу однієї людини на багатьох. Вплив багатьох на багатьох: поведінка натовпу. Деіндивідуалізація, ірраціональність поведінки у натовпі.

Тема 3. Основні форми та методи здійснення психологічного впливу.

Класифікація методів впливу: вплив на суб'єктивні моделі дійсності, вплив на джерела активності, вплив на фактори-регулятори прояву активності, вплив на фонові стани. Модель прихованого впливу та її реалізація (трансактний аналіз, нейролінгвістичне програмування (НЛП), методи переконання). Соціальні автоматизми за Р. Чалдіні (принцип «взаємного обміну», принцип «зобов'язання й послідовності», принцип «соціального доказу», принцип «прихильності», принцип «авторитету», принцип «дефіциту»). Види переконання: аргументація, теза, аргумент, види аргументації (одностороння, двостороння, пряма, непряма), техніки аргументації («метод позитивних відповідей Сократа», «метод двосторонньої аргументації»). Види навіювання (пряме, опосередковане, навмисне, ненавмисне, самонавіювання, гіпнотичне). Види зараження (довільне, мимовільне). Види наслідування (конгруенція, інтерпорація, узгодження, супровід, референтність, логічне – нелогічне, внутрішнє – зовнішнє, всередині одного соціального прошарку – всередині кількох, наслідування-мода – наслідування-звичай, довільне – мимовільне).

Загальна характеристика моделі впливу у пізнанні Ф. Зімбардо та М. Ляйппе. Спрямування психологічного впливу на поведінку та установки людини. Дія впливу на зміну установок через переконання. Опір і підкорення

як проблеми психологічного впливу. Типи та стратегіями психологічного впливу.

Тема 4. Психологічний вплив як маніпуляція.

Поняття маніпуляції як різновиду соціально-психологічного впливу. Критерії, ознаки, аспекти, характеристики та етапи маніпуляції. Причини, передумови, корені маніпуляції. Мішені маніпуляторів свідомості знакові системи, почуття, мислення, відчуття, сприймання, пам'ять. Маніпуляції у діловому спілкуванні. Макіавеллізм і маніпуляція. Маніпулятивні характери.

Види маніпулятивного впливу: за Е. Шостромом (активний, пасивний, змагальний, байдужий, «диктатор», «слинтяй», «калькулятор», «прилипала», «задирака», «хороший хлопець», «суддя», «захисник»); за О. Сидоренко (гедоністична, прагматична, зустрічна); за Є. Доценко («перцептивні маріонетки», «конвенціональні роботи», «живі знаряддя», «скерований умовивід», «експлуатація особистості адресата», «духовне помикання»).

Складові маніпуляції. Маніпулятивна технологія. Механізми маніпулятивного впливу. Деструктивність маніпулятивного впливу.

Тема 5. Психологічний вплив у різних сферах життєдіяльності особистості.

Багатогранність соціальних й індивідуальних реальностей людей: переваги та недоліки. Залежність людини від впливів соціуму й інших індивідів, уразливість для негативних впливів та ілюзій. Вплив групи на особистість: конформізм, фасилітація, соціальні лінощі, групова поляризація, групування мислення, вплив меншості. Масові впливи у великих групах: деіндивідуалізація, масова комунікація. Управління й маніпуляція у натовпі. Слухи. Вожаки натовпу та їх способи переконання. Феномен деструктивних культів й контролю свідомості. Пояснення контролю свідомості: екзотичні й буденні психологічні маніпуляції. Основні моделі контролю свідомості (реформування мислення). Методи вербовки та контролю свідомості в деструктивних культурах. Групове мислення як механізм впливу на особистість в деструктивному культі. Психологічні механізми впливу на особистість в культі. Вплив деструктивних релігійних сект на психічне здоров'я й особистість людини. Впливи в торгівлі, рекламі та політиці. Інформаційні впливи й засоби масової комунікації. Пропаганда й дискусійне переконання: різниця принципів й механізмів. Впливи в процесах виховання та освіти.

Розділ 2. Психологічний захист від впливу: сутність, види та особливості

Тема 6. Психологічні теорії захисту від впливів.

Психологічні особливості протистояння психологічним впливам. Залежності: попередження та подолання. Універсальний алгоритм захисту. Активний і пасивний захист. Специфічні та неспецифічні захисти від маніпуляцій. Система методів протидії психологічним впливам.

Тема 7. Методи, методики та техніки захисту від негативних психологічних впливів.

Психологічний захист від маніпуляції. Контрманіпуляція («метод перелицювання аргументів партнера», «метод розгортання аргументації», «метод розподілу аргументів»). Способи виявлення обману чи спроби психологічного впливу. Цивілізоване протистояння психологічному впливові за О. Сидоренко. Методи, методики та техніки цивілізованого протистояння психологічному впливові (моніторинг емоцій, психологічне самбо, інформаційний діалог, конструктивна критика, цивілізована конфронтація, енергетична мобілізація, творчість, ухилення, відмова), техніки психологічного самбо («безкінечного уточнення», «зовнішнього погодження» або «наведення туману», «зламаної платівки», «англійського професора»), техніки інформаційного діалогу (питання на прояснення суті справи, питання на прояснення цілей маніпулятора, відповіді й повідомлення, пропозиції за змістом справи, пропозиції обмеження сфери обговорення, відмова чи відстрочка відповіді), техніки конструктивної критики (висловлювання сумніву в доцільності, цитування минулого випадку, посилення на три причини).

Тема 8. Проблеми захисту від негативного психологічного впливу.

Інформаційно-психологічна безпека особистості: стан та можливості психологічного захисту. Проблеми соціально-психологічної екології та безпеки. Етичні та юридичні аспекти впливу й переконання. Необхідність цілеспрямованого формування культури впливу та сприйняття впливів. Можливості, межі й перспективи цілеспрямованого (усвідомленого) впливу та переконання.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. Методологічні та теоретичні основи психології впливу												
Тема 1. Загальна характеристика психологічного впливу	12	2	2	-	-	8	11	-	1	-	-	10

Тема 2. Феномен впливу у міжособистісній взаємодії	18	4	4	-	-	10	16	1	1	-	-	14
Тема 3. Основні форми та методи здійснення психологічного впливу	12	2	2	-	-	8	16	1	1	-	-	14
Тема 4. Психологічний вплив як маніпуляція	14	2	4			8	16	1	1	-	-	14
Тема 5. Психологічний вплив у різних сферах життєдіяльності особистості	12	2	2			8	14	-	-	-	-	14
Модульний контроль	2						2					
Разом	68	12	14	-	-	40	73	3	4	-	-	66
Розділ 2. Психологічний захист від впливу: сутність, види та особливості												
Тема 6. Психологічні теорії захисту від впливів.	16	2	4	-	-	10	14	-	-			14
Тема 7. Методи, методики та техніки захисту від негативних психологічних впливів	18	4	4	-	-	10	16	1	1			14
Тема 8. Проблеми захисту від негативного психологічного впливу	16	2	4	-	-	10	15		1			14
Модульний контроль	2						2					
Разом	52	8	12		2	28	47	2	6	-		42
Усього	120	20	26		2	72	120	4	6		2	108

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Загальна характеристика психологічного впливу	2	-
2	Феномен впливу у міжособистісній взаємодії	4	1
3	Основні форми та методи здійснення психологічного впливу.	2	1
4	Психологічний вплив як маніпуляція.	2	1
5	Психологічний вплив у різних сферах життєдіяльності	2	-

	особистості		
6	Психологічні теорії захисту від впливів.	2	-
7	Методи, методики та техніки захисту від негативних психологічних впливів.	4	1
8	Проблеми захисту від негативного психологічного впливу	2	-
Разом		20	4

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Загальна характеристика психологічного впливу	2	1
2	Феномен впливу у міжособистісній взаємодії	4	1
3	Основні форми та методи здійснення психологічного впливу.	2	1
4	Психологічний вплив як маніпуляція.	4	1
5	Психологічний вплив у різних сферах життєдіяльності особистості	2	-
6	Психологічні теорії захисту від впливів.	4	-
7	Методи, методики та техніки захисту від негативних психологічних впливів.	4	1
8	Проблеми захисту від негативного психологічного впливу	4	1
Разом		26	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Загальна характеристика психологічного впливу	8	10
2	Феномен впливу у міжособистісній взаємодії	10	14
3	Основні форми та методи здійснення психологічного впливу.	8	14
4	Психологічний вплив як маніпуляція.	8	14
5	Психологічний вплив у різних сферах життєдіяльності особистості	8	14

14	Психологічні теорії захисту від впливів.	10	14
7	Методи, методики та техніки захисту від негативних психологічних впливів.	10	14
8	Проблеми захисту від негативного психологічного впливу	10	14
Разом		72	108

7.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Формат звітування: письмове подання відпрацьованого матеріалу, можливе у вигляді схеми або узагальнений табличний варіант, в якому необхідно розкрити зазначену проблематику, максимально виявивши знання курсу. Обсяг роботи – до 3000 знаків.

Критерії оцінювання завдань та кількість балів: своєчасність виконання навчальних завдань – 1 бал; повний обсяг виконання – 1 бал; якість виконання завдань – 1 бал; самостійність виконання – 1 бал; творчий підхід та ініціативність у виконанні завдань – 1 бал. Максимально можлива оцінка за роботу – 5 балів.

Узагальнені критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість, об'єм опрацьованого матеріалу, його різноманітність, креативність у оформленні матеріалів.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання наступних вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання, з дотриманням норм академічної доброчесності;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Розділ I. Методологічні та теоретичні основи психології впливу.

Самостійна робота 1-2.

1. Користуючись основною та додатковою літературою, охарактеризуйте поняття «вплив», «особистий вплив», психологічний вплив».

2. Проаналізуйте понятійний апарат психологічного впливу: психотехніка, технологія, метод, прийом, засоби, алгоритм, стратегія, тактика, мішень впливу.

3. Що означають навмисний і ненавмисний; прямий і непрямий; безпосередній і опосередкований; явний і прихований; короткочасний і довгостроковий впливи.

4. Дайте характеристику основних механізмів впливу (переконання, навіювання, зараження, наслідування).

Самостійна робота 3-4.

Виконайте завдання:

1. Ви – психолог, який виступає у суді і представляє жінку, яка зламала ногу в універмазі і та пред'явила магазину позов на 10 тисяч доларів, як відшкодування за понесені збитки. Використовуючи знання принципу контрастного сприймання, що б ви могли зробити, щоб змусити присяжних порохувати 10 тисяч доларів розумною і навіть занадто скромною сумою?

2. Картка з проханням про благодійність виглядає досить дивною послідовністю сум пожертвувань, про які просять. Поясніть, чому, згідно з принципом контрастного сприймання, розташування найменшої суми внеску між двома більшими сумами є ефективною тактикою спонукання людей вносити великі внески.

3. Яким чином застереження про небезпеку реагування відбивається в наступних цитатах?

- «Все слід спрощувати, наскільки це можливо, але не більше» (Альберт Ейнштейн)

- «Найбільший урок в житті полягає в прийнятті думки про те, що навіть дурні іноді бувають праві» (Уїнстон Черчилль)

Самостійна робота 5.

Виконайте завдання:

1. Припустимо, ви захотіли, щоб професор витратив годину на роз'яснення вам теми курсової роботи. Як в даному випадку можна використовувати тактику «відмова-потімвідступ», щоб підвищити ймовірність згоди професора на вашу вимогу? Чого слід уникати при висуненні початкової вимоги?

2. Поясніть, що мається на увазі під виразом *poblesse oblige* (положення зобов'язує - фр.) і яким чином цей вислів пов'язано з правилом взаємного обміну. Підказка: Джон Ф. Кеннеді якось сказав: «Кому багато дано, з того багато і спитають».

3. Уявіть, що вам складно змусити себе готуватися до важливого іспиту, до якого залишилося менше тижня. Використовуючи свої нові знання, опишіть, що б ви зробили, щоб змусити себе знайти необхідне для навчання час.

Обов'язково поясніть, чому обрана вами тактика повинна спрацювати.

4. У більшості культур традицією є тривала весільна церемонія. Яким чином така церемонія сприяє посиленню впливу зобов'язань, які беруть на себе наречений і наречена, а також члени їх сімей?

Розділ II. Методологічні та теоретичні основи психології впливу.

Самостійна робота 6.

Користуючись основною і додатковою літературою, опишіть і наведіть приклади:

1. Соціальні автоматизми за Р.Чалдіні (принцип “взаємного обміну”, принцип “зобов'язання й послідовності”, принцип “соціального доказу”, принцип “прихильності”, принцип “авторитета”, принцип “дефіциту”).
2. Види переконання: аргументація тезис, аргумент.
3. Види аргументації (одностороння, двостороння, пряма, непряма).
4. Техніки аргументації (“метод позитивних відповідей Сократа”, “метод двосторонньої аргументації”).

Самостійна робота 7.

Охарактеризуйте методи цивілізованого протистояння впливові за О.В. Сидоренко:

1. Методи моніторингу емоцій, цивілізованої конфронтації, енергетичної мобілізації, творчості, ухилення, відмови).
2. Техніки психологічного самбо (“безкінечного уточнення”, “зовнішнього погодження” або “наведення туману”, “зламаної платівки”, “англійського професора”).
3. Техніки інформаційного діалогу (питання на прояснення суті справи, питання на прояснення цілей маніпулятора, відповіді й повідомлення, пропозиції по суті справи, пропозиції обмеження сфери обговорення, відмова чи відстрочка відповіді).
4. Техніки конструктивної критики (висловлювання сумніву в доцільності, цитування минулого випадку, посилення на три причини).

Самостійна робота 8.

Охарактеризуйте поняття:

1. Інформаційно-психологічна безпека особистості.
2. Основні проблеми соціально-психологічної екології и безпеки.
3. Етичні та юридичні аспекти впливу й переконання.
4. Необхідність цілеспрямованого формування культури впливу.
5. Можливості, межі й перспективи цілеспрямованого (усвідомленого) впливу та переконання.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Ануфрієва Н. М., Зелінська Т. М., Єрмакова Н. О. Соціальна психологія: Навчальний посібник. К.: Каравела, 2020. 370 с.
2. Двіжона, О., Чуйко, Г. (2018). Основи психологічного впливу. Частина 1. Чернівці: ЧНУ. 116 с.
3. Кара-Мурза, С. Г. (2019). Маніпуляція свідомістю: Навчальний посібник. Видання друге. К.: Оріони. 528 с.
4. Матеюк, О. А. (2017). Про етимологію та сутність категорії «психологічний вплив» // Збірник наукових праць. – №34. Частина II. – Хмельницький: Вид-во НАДПСУ. С. 109-111.
5. Москаленко В. В. (2017) Психологія соціального впливу. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури. 448 с.
6. Орбан-Лембрик, Л. Е. (2020). Види психологічного впливу // <https://cutt.ly/9MeEuPN>.
7. Татенко, В. (2018). Соціальна психологія впливу : [монографія] / В. Татенко ; Акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. К. : Міленіум. 215 с.
8. Чалдіні Р. (2021). Психологія впливу / Роберт Б. Чалдіні; пер. з англ. М. Скоробогатова. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля». 400 с.
9. Cass, R. (2019). Sunstein. Conformity. The Power of Social Influences. 176 p.
10. Cialdini, R. (2021). Influence, now and expanded: the psychology of persuasion / Robert Cialdini. New York. Harper Business. 592 p.

Додаткова:

1. Діденко, М. М., Зелінська, О. В. (2022). Інформаційно-психологічний вплив на людей під час війни // URL: <https://cutt.ly/HMem4vr>.
2. Інформаційно-психологічний вплив // URL: <http://surl.li/bpiat>.
3. Ліщинська О.А. (2013) Інформаційно-психологічна безпека: концепція соціально-психологічного імунітету. Івано-Франківськ: ПП Кузів Б. П. 144 с.
4. Матеюк, О. А. (2018). Професійний психологічний вплив військового керівника на підлеглих в особливих умовах діяльності : монографія / О. А. Матеюк. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ. 278 с.
5. Мороз, В. М., Скрипкін, О. Г. (2020) Керівні психологічні техніки: посібник для командира роти (взводу) / В.М. Мороз, О.Г. Скрипкін. К.: НДЦ ГП ЗС України. 72 с.
6. Про затвердження Порядку застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу / Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 199 від 15.04.2008.
7. Рябчик, А. В. (2018). Методи психологічного впливу в рекламі. *Ефективна економіка*. № 11. URL: <https://cutt.ly/pMemssR>.

8. Соболева, С. М. (2018). Механізми соціально-психологічного впливу на екологічну свідомість студентів // *Науковий вісник ХДУ*. Серія: Психологічні науки. Том 1. № 2. С. 160-165/
9. Шиян А. (2016) Методологія комплексного захисту людини та соціальних груп від негативного інформаційно-психологічного впливу. *Безпека інформації*. 2016. Т. 22. № 1. С. 94–98.
10. Gass, R., Seiter, J. (2018). *Persuasion: Social Influence and Compliance Gaining*. Routledge; 5th edition. 390 p.
11. Jones, P. (2018). *Exactly What to Say: The Magic Words for Influence and Impact*. Vox of Tricks Publishing. 148 p.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Бібліотека психологічної літератури: URL: <http://psylib.kiev.ua/>.
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. <http://www.dnpb.gov.ua/>
3. Українські підручники он-лайн: URL: <http://pidruchniki.ws/>.
4. Психологічна бібліотека Псі-фактор: URL: <http://psyfactor.org>.
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського/ URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
6. Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова: URL: <http://hklub.npu.edu.ua/>.
7. Освіта в Україні, освіта за кордоном. URL: <http://www.osvita.org.ua/>
8. Портал професійних психологів України «У психолога»: URL: <http://upsihologa.com.ua/>.
9. Сайт «Osvita.ua». URL: <http://osvita.ua/school/theory/780/>

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Нормативні документи МОН України.
2. Підручники з психології для середньої та вищої школи.
3. Практикуми з психології.
4. Словники та енциклопедії з психології.
5. Зображувальна наочність – схеми та таблиці.
6. Аудіо наочність.
7. Відео наочність.
8. Мультимедійні презентації.
9. Тестові завдання для контролю.